

SERIEA OSATZEN DUTEN KAPITULUAK

- 1.- TEKLADUNAEROFONOAK
- 2.- TEKLADUN KORDOFONOAK
- 3.- METALEZKO AEROFONOAK
- 4.- ZUREZKO AEROFONOAK
- 5.- HARI GURTZIZKO KORDOFONOAK
- 6.- HARI SAKATUZKO KORDOFONOAK
- 7.- PERKUSIOA -I-
- 8.- PERKUSIOA -II-
- 9.- AHOTSA
- 10.- JATORRIZKO MUSIKA TRESNAK
- 11.- ELEKTROFONOAK

HOTSAK SORTZEN

ELEKTROFONOAK

HEZKUNTZA, UNIBERTSITATE
ETA IKERKETA SAILAREN
LAGUNTZAZ EGINA
EIMA programa, 1995

ZER DA HOTSAK SORTZEN?

HOTSAK SORTZEN bideo serieak gaur egun musikaren munduan erabiltzen diren musika tresnak, taldeka sailkaturlik, ikaslegoari erakutsi nahi dizkio eta bere helburu nagusia ikasleria horri musikaren alderdi honen ulermenaren erraztea eta laburbiltzea da.

Bideo seriea musikaematen duen irakasleari bere eguneroko lanean laguntzeko tresna osagarri bat eskaintzeko asmoz eratu da. Horrela, berak eskuartean dituen besteak bitartekoak, liburuak, musika tresna bidezko ekimenak, audizioak e.a. HOTSAK SORTZEN bideo serieaz indartu eta aberastu egin ahal izango ditu.

Musika tresnak sailkatzerakoan erabili den hizlegia orohar, C.Sandis-ek 1914. urtean proposatu zuenari jarraituz osatu da. Dena dela, irakasleak ikusi behar du zein hizlegi komenizaton, orain arte arabili duena kontuan hartuta. Hala ere, interesgarria litzateke ikasleriarengan antzinako formei buruzko jakinahia piztea. Izan ere, gaur egun arruntki erabiltzen diren hainbat hitzek, orduko oroitzapena baitakarkigute. Besteak beste "telefono", "fonoteka" eta horretakoak.

NOIZ ETA NOLA ERABILI HOTSAK SORTZEN

Hots eta doinuak sortzen duten musika tresnei buruzko lan didaktiko hau, HOTSAK SORTZEN bataiatu duguna, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan dihar duten taldeentzat pentsatua dago. Adierazpen Instrumentala izenburua duen Atal Nagusian legoke eta honen barruan Bigarren Eduki Multzoan "Adierazpena eta Komunikazioan" alegia.

Bideo serieari heldu aurretik komenigarria litzateke ikasleria apur bat prestaturlik izatea. Horretarako, modu empirikoan bada ere, irakaslearen hitzaldiak medio, ikasleria musika tresna eta hotsen berezitasun fisikoen berri izan dezan saiaturko gara lehenbizi. Gero, ezaguera empiriko horretatik egoera kognoszitibora iragan daitezzen ahaleginduko gara, Bigarren Eduki Multzo hau eta Hirugarrena "Musika Historian" dioena erlazionatuz.

SERIEAREN EDUKI OROKORRAK

Bideo bakoitzak eremu historikoan aurkezten ditu musika tresnak, garatan garaitko moda eta eslihoen eboluzioak berarengan sortutako aldaketak erakutsiz bai teknikoki bai apaingarrietan. Musika tresna ezberdinak ikusteak "Hotsak nola sortzen diren" erakustea du xede. Gai honek berebiziko zailtasunak ditu hainbat kasutan, esate baterako organoan. Horregatik, nahitaezkoa da instrumentuak zehatz-mehatz ikustea eta entzutea hori guztia ulertzeko. Hori hori ikus-entzutekoen papera.

Bideoan kontu handiz ukitzen den beste alderdi bat zera da: musika tresna bakoitzari dagokion toki fisikoa eta ingurunea. Azken hauek aldaketa nabarmenak ezagutu dute historian zehar, garata, giroa eta musika tresnaren erabileraren arabera.

HELBURU OROKORRAK

- 1.- Musika tresna bakoitza berezko dituen doinuak medio ezagutua izan dadin lortzea.
- 2.- Doinua eta doinu hori ekoizten duen musika tresna erlazionatzea. Horrekin batera doinua sortzeko modua eta forma musika tresnarekin erlazionatu.
- 3.- Musika tresna bakoitzak historian bete duen lekua kokatzea.
- 4.- Doinuaren berezitasunak ezagutu, aurreko esperientzia musikaletan jasotako ezagueraz baliauz.
- 5.- Musika taldeen barruan instrumentuak bereztea. Lan hau musikagile kopuru ezberdinez osaturiko musika taldeekin egingo dugu.
- 6.- Musika tresnak ikaslearen ingurune hurbilarekin erlazionatu.
- 7.- Mendebaldeko musika talde garrantzitsuenen ezagutza. Baita norberaren herri ingurukoak ere.

BIGAREN HELBURUAK

- 1.- Entzunmena garatzea.
- 2.- Doinuaren berezitasunak partitura batean nola adierazten diren ezagutzea.
- 3.- Doinuaren ezaugarri guztiak sor dezaketen instrumentuak sortzea.
- 4.- Musika eta natura elkartzea. Manifestazio hau nola ematen den erakustea instrumentuetan. Esaterako organoak badu "txori kantua" izeneko erregistro bat.

JARRERAZKO HELBURUAK

- 1.- Talde lana bulztatuz, taldeari buruzko balorazioa eta errespetua landu.
- 2.- Erantzukizuna garatu proposaturiko ekintzetan parte bizia hartuz.
- 3.- Atenzioa, obserbazioa, kontzentrazioa eta isiltasuna bizitu, inguruan dutenez oharrezko (hotsak eta doinuak barne) biderik onenak baitira.
- 4.- Musikaren lengoaiaren orokortasuna sentitzen saiatu munduko gizarte guztietan erabiltzen dela erakutsiz. Bestalde musikaren ahalmen terapeutikoen berri ere emango diegu.
- 5.- Taldeko beste lagunekiko izan behar dugun begirune eta errespetua garatu.

ARRIKETAK

— Ikasleei ahal duten musika tresna guztiak klasera ekar dezaten eskatuko diegu. Material hori guztia familiatan sailkatuko dugu edo taldeetan. Jarreran ikasleek musika tresna bakoitzaz demostrazio bat egingo dute eta denen artean, musikajolea eta entzuleen artean instrumentuaren ezaugarriak zehaztuko dituzte, beti irakaslearen gidaritzapean.

— Herrian edo hirian ematen diren kontzertuetara joatea nahitaezko arriketa da, bideo serie hau modu egokian landu nahi bada. Kontzertu ostean, klasean, ikasleek ikusi duten orkestra, banda edo musika taldea zaitu egingo dute doinu eta instrumentuaren arabera.

— Bideo seriean erakusten diren instrumentuak komeni da historikoki begiratzea. Horretarako, gure herriko zein gertuen dugun hiriko antzinako eraikuntza nahiz museoetara joatea aholkatzen da. Toki horietan erraz aurkituko ditugu antzinako musika tresnen arrastoak. Elizetako estatua eta irudietan edota arte ederretako museoetako koadroetan.

Arriketa hau egingez gero,
<<MUSIKA - ARTEA - GARAIKO ESTILOA>>, erlazioanatu ahal izango ditugu.

KAPITULUAREN GIDA DIDAKTIKOA

EDUKIA

Kapitulua lau atal nagusitan banatua duzu:

-Lehen atala. Aurkezpena.

Musika tresna elektriko eta elektronikoa duela gutxi hasi dira egiten. Hasiapenetan daudela esan liteke. Atal honetan historia labur horren berri ematen da

-Bigarren atala. Hotsak sortzen.

Elektrofonoek hotsa nola sortzen duten agertzea da atal honen xedea. Elektrikoak eta elektroniko izenez bereiziko ditugu. Elektrikoak mikrofono berezietzat osaturiko ohiko musika tresnak direla esan daiteke. Elektronikoak, berriz, zirkuitu elektroniko bidez hotsak sortzen dutenak dira.

-Hirugarren atala. Elektrikoak.

Atal hau bi azpiatalez osatua dago.

Lehenbizikoan gitarra elektrikoaztertzen da. Bere historia, bere osagarriak, bere ezaugarriak eta jotzeko modua.

Bigarrenean baxu elektrikoak. Bere historia, bere osagarriak, bere ezaugarriak eta jotzeko modua.

-Laugarren atala. Elektronikoak.

Atal honetan hitu azpiatal aurkituko ditugu.

Lehenbizikoan organo elektronikoa aztertzen da. Organo klasikoaren antzekoa da baina askoz ere erabilgarriagoa eta hotsa ahalmenean aldetik osatuagoa. Bigarren eta hirugarren azpiataletan musika tresnatzat ezin har daitezkeen bi aparatuz hitz egiten da. Sintetizadoreaz eta ordenadoreaz. Aparatu hauek beste iturri batetik jasotako hotsak ekoizten dituzte. Ez dute berez musika egiten.

GLOSARIO

ELEKTROFONOAK

MEKANIKOA
ELEKTRONIKOA

ANPLIFIKATZAILEA

OKTABA ERREJISTROA

ERREBERBERAZIOA
GUSANDOA

ELEKTRIKOA

BOZGORAILUA

TIRADOREAK

DURUNDIA
BIBRATOIA

LIBURUAK

--El libro de la música--

V.V.A.A.
Parramon Institutua

--Musicalia--

V.V.A.A.
Salvat, Iruña 1987

--Atlas de la música--

ULRICH, Michels
Alianza argitaletxea, Madrid 1982

--Diccionario Oxford de la música--

SCHOLLES, Percy A.
Edhasa, Hermes, Sudamericana,
Barcelona, 1984.